

Kuvataideterapia

autistisen lapsen vuorovaikutustaitojen tukijana

Autistisen lapsen puheen tuottamisen ja ymmärtämisen vaikeuksia kuvaavia tutkimuksia on varsin hyvin saatavilla. Sitä vastoin tutkimuksia autististen lasten kuvataideterapiasta ei ole tehty juuri lainkaan. Kuvataideterapiassa autistista asiakasta lähestytään hyvin erilaisesta lähtökohdasta kuin yleisemmin tunnetuissa käyttäytymisanalyttisissä kuntoutus- ja terapiamenetelmissä.

HILKKA PUTKISAARI

Terapia-asiakkaan ei tarvitse olla taiteellisesti lahjakas – pelkkä kiinnostus ja halu kuvalliseen ilmaisuun riittää. Kuvataideterapian ekspressiivisessä lähestymistavassa korostetaan asiakkaan omaa työskentelyä kuvataiteen eri keinoin luovan prosessin kautta. ”Luovuuden tulen” herättämisen ja avartamisen apuna voidaan käyttää luovien taideterapioiden eri työskentelymenetelmiä: yhdistellään esimerkiksi kuvallista ilmaisua, musiikkia, tanssia, liikettä, draamaa ja runoutta. Etenkin lasten kanssa työskenneltäessä taideterapiaan liittyy usein myös mielikuvitusta rikastuttava, terapeuttinen leikki.

Autistisen asiakkaan kuvallista ilmaisua voidaan pitää eräänlaisena kuvan tekemisen ja kuvien kautta tapahtuvana kommunikaation muotona. Jo pieni vauva etsii vastauksia hoitajansa olemuksesta ja pyrkii omilla vihjeillään (katse, ilme, ääntely) vastavuoroiseen kontaktiin hoitajansa kanssa. Vuorovaikutussellisessa taideterapiassa terapeutti pyrkii kaikin keinoin havaitsemaan ja ymmärtämään autistisen asiakkaan pieniä, lähes huomaamattomia vihjeitä sekä osoittamaan asiakkaalleen, että hänen viestinsä on tullut ymmärretyksi. Molempipuolisen ymmärryksen apuna käytetään sekä puhetta että sanattoman vuorovaikutuksen eikielellisiä kontaktimuotoja: katsetta, toimintaa, liikettä, kosketusta, eleitä ja ilmeitä.

Kuva liittyy Hilikka Putkisaaren omaan luovaan kuvatyöskentelyyn.

Kuvataideterapiassa asiakkaan kuvallinen ilmaisu toimii asiakkaan ja terapeutin vuorovaikutuksen välineenä. Terapeutti pyrkii jakamaan lapsen kokemuksen eri materiaaleilla (esimerkiksi vetisyys, terävyys) työskentelystä, jolloin mikä tahansa huoneen elementti voi toimia taidemateriaalina. Terapeutti pyrkii löytämään ”yhteisen kielen” ja välittämään lapselle, että hän jakaa lapsen kokemuksen.

Kuva voi olla puhumattomalle autistille ainoa kanava, jonka kautta hän pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan ja mielikuviaan. Myös vuorovaikutukseen keskittyminen ja luovan kehonkielen käyttäminen ovat jo itsessään lapselle taideterapiaa, joka

koostuu rytmistä, liikkeistä, tauoista, toiminnasta ja katsekontaktista.

Olen Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulusta sosiaalialan koulutusohjelmasta luovien terapioiden ja kuvataideterapian suuntautumsvaihtoehdosta valmistunut kuvataideterapeutti. Tein opinnäytetyönäni tutkimuksen autistisen lapsen vuorovaikutuksesta kuvataideterapiassa.

Tutkimustuloksieni mukaan terapia-asiakkaan vuorovaikutustaidot monipuolistuivat ja hänen luovuutensa rikastui kuvataideterapian aikana. Tutkimuksestani käy ilmi, että humanistisesti suuntautunut vuorovaikutuksellinen kuvataideterapia tukee autistisen lapsen vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Opinnäytetyötä Sanaton matka. Vuorovaikutus puhumattoman autistisen lapsen kuvataideterapiassa voi lainata Autisti- ja Aspergerliiton kirjastosta. Huomattakoon, että opinnäytetyö ei ole yleisesti hyödynnettävä menetelmäopas. Kuvataideterapia pohjautuu terapiaprosessiin, jonka tulee tapahtua ammattikoulutetun terapeutin ohjauksessa. Lisätietoa humanistisesti suuntautuneesta kuvataideterapiasta saa esimerkiksi Internet-osoitteesta www.humanistinenkuvataideterapia.fi.

Kirjoittaja on kuvataideterapeutti, sosionomi, KM/lo.

S-posti: hilkka.putkisaari@baanamail.fi

Kotisivu: <http://baanaweb.fi/hilkput>